

دانشنامه رضا

www.ketab.ir

جلد پنجم

فرهنگ و هنر

احمد رضا صیادی

دانش‌نامه‌ی شهرضا

(جلد پنجم: فرهنگ و هنر)
 نویسنده جلد پنجم: احمدرضا صیادی
 ویراستار: مصطفی منصف
 انتشارات: کتیبه ماندگار
 خوشنویسی روی جلد: استاد محمدعلی جعفری
 طراحی جلد و صفحه‌آرایی: محمد حیدری
 چاپ اول ۱۴۰۰
 شمارگان: ۵۰۰۰ جلد
 شابک: (دوره): ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۹۲۹-۳-۶
 شابک: (ج۵): ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۵۱۶-۳-۳
 قیمت دوره شش جلدی: ۱۸۰۰۰۰ تومان
 قیمت جلد پنجم: ۴۵۰۰۰ تومان

عنوان و نام پدیدآور: دانش‌نامه شهرضا/

به کوشش گروه نویسندگان؛
 ویراستاران: مصطفی منصف، احمدرضا صیادی.
 مشخصات نشر: شهرضا: کتیبه ماندگار، ۱۳۹۹-
 مشخصات ظاهری: ۱۷۰ ص (مصور/رنگی)
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 مندرجات: ج۵. فرهنگ و هنر / احمدرضا صیادی.
 موضوع: مشاهیر - ایران - شهرضا - سرگذشتنامه -
 تاریخ - جغرافیا - جمعیت - هنر - فرهنگ عامه
 موضوع: فرهنگ - هنر - قمشه - ایران - شهرضا -
 رده بندی کنگره: DSR۲۰۹۷
 رده بندی دیویی: ۹۵۵/۹۳۴۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۱۴۹۰۶
 وضعیت رکورد: فیا

حمید رحیمی
جلد ۳ (جمعیت)

بهنام صیبری
جلد ۳ (جغرافیا)

علی بهرامی
جلد ۱ (تاریخ)

محمد رضا آقاخان
دبیر دانش‌نامه

حمید صدری
جلد ۶ (فرهنگ عامه)

احمدرضا صیادی
جلد ۵ (فرهنگ و هنر)

مصطفی منصف
جلد ۲ (علم و شعر)

مرکز پخش شهرضا - خیابان گلستان (ابوذر) بعد از فرعی ۳
 انتشارات کتیبه ماندگار - تلفن: ۰۳۱۵۳۲۴۳۳۹۴ - ۰۹۱۳۲۲۰۹۳۲۳

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

سخنی با خوانندگان

ز فرزندگان چون سخن بشنویم
به رای و به فرمانشان بگرویم
کز ایشان همی دانش آموختیم
به فرهنگ، دل‌ها بر افروختیم
«حکیم فرزانه‌ی توس»

هنر را یک واژه‌ی کهن اوستایی (hunara) می‌دانند. این واژه ترکیبی از پیشوند «هو» به معنی خوب و واژه‌ی «نر» به معنی مردانگی و توانایی است. پس هونر یا هنر به معنی خوب توانایی، عظمت، استعداد و قابلیت است. اگر بخواهیم تعریفی از هنر ارائه دهیم باید بگوییم: «هنر تجلی بیرونی اندیشه‌هاست». اندیشه‌هایی که دغدغه‌ی بشر بوده و هست. هنر آدمی را به سرچشمه‌ی زیبایی‌ها فرا می‌خواند و روح سرکش او را به آرامش می‌رساند. برای هنر دو اصل باید در نظر گرفته شود: یکی آن که هنر را می‌آفریند؛ یعنی هنرآفرین و دیگری آن که هنر را پیدا می‌کند و نشان می‌دهد و چه بسا کار گروه دوم سخت‌تر باشد. فرهنگ نیز از پیشاوند فر + هنگ (از ریشه‌ی اوستایی *thang* به معنی کشیدن) ساخته شده و به معانی گوناگون آمده است. یکی از معانی تأمل برانگیز آن مظهر چشمه و قنات است (برهان قاطع و فرهنگ فارسی معین ذیل واژه‌ی فرهنگ) و این معنی بسیار عمیق است. فرهنگ؛ یعنی، چشمه؛ یعنی، سرچشمه حیات یک ملت.

عنصر المعالی کیکاوس بن اسکندر در قابوس نامه خطاب به پسر خود گیلانشاه می‌گوید: «و بر مردم واجب است چه بر بزرگان و چه بر فروتران، هنر و فرهنگ آموختن که فزونی بر هم سران خویش (همردیفان خویش) به فضل و هنر توان یافت...» (قابوسنامه، ۱۳۶۸ باب ۶، ص ۳۴)

رهبر فقید انقلاب امام خمینی (ره) درباره‌ی اهمیت و جایگاه فرهنگ فرمودند: «بی شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ هر جامعه هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد...» (صحیفه‌ی نور، ج ۱۵، به تاریخ ۱۳۶۰/۶/۳۱)

از دیر باز هر سرزمینی به علمی و هنری خاص مشهور بوده است؛ مثلاً، رومیان را به طب و هندیان را به تجسیم (نجوم و اختر شناسی) می‌شناختند اما ایرانیان را به علم نفس و فرهنگ. تمدن بزرگ ایرانی - اسلامی ما توجهی شایان به هنر و مقوله‌ی فرهنگ دارد. ایرانیان با پذیرفتن اسلام، فرهنگ عظیم ایرانی را به فرهنگ اسلامی گره زدند و توانستند بر ممالک

جهان سروری یابند و سالیان متمادی برتری خود را حفظ کنند. در گستره‌ی این تمدن، نه تنها دین، عرفان، فلسفه و علوم دیگر خود را به خوبی نمایانده اند، بلکه همواره هنر نیز عرصه‌ای باشکوه برای جلوه‌گری یافته است.

اما نسل حاضر که تمدن و پیشرفت را فقط در علوم جدید می‌داند، گاهی عقیده دارد: «گذشته، گذشته است، آینده را دریابید». اگر منظورشان از این سخن یا سخنان این گونه‌ها کردن کلی گذشته است، حرفی است بس نا به جا! زیرا گذشته‌ی ما زیر بنای آینده است. ما نیز سر آن نداریم که گذشته را پتکی بر سر آینده کنیم؛ بلکه برآنیم که گذشته‌ی درخشان خود را چون آینه‌ای در مقابل نسل حاضر بگیریم و بگویم این‌ها پشته‌های استوار و دژهای محکم فرهنگ و هویت ما هستند و اگر نادیده گرفته شوند، آن وقت

شهرضا را «شهر حکمت و عرفان» می‌دانند که بسیار به جا و شایسته است ولی اگر کمی فراتر از این بیندیشیم، شهرضا «شهر فرهنگ و هنر» است. این سرزمین در خویش مرواریدهای درخشان و گوهرهای تابناکی پرورش داده است که چشمان گوه‌رشناسان جهان را خیره کرده است. اگر فرهنگ را مجموعه‌ی دستاوردهای مادی و معنوی بدانیم شهرضا این مجموعه را داراست و برعواصان معنا لازم و واجب است آن‌ها را به همه نشان دهند.

من و همکاران این مجموعه نیز در حد بضاعت خویش به شوق آمدم تا گامی کوچک برای معرفی فرهنگ شهرمان برداریم. با تلاشی تقریباً ده ساله سعی کردیم که این آثار را از صندوق خانه‌ها بیرون بیاوریم و گرد فراموشی از آن‌ها بزداییم و به دوست داران فرهنگ و هنر معرفی نماییم. آگاهیم که در این راه موفقیت‌های نسبی بوده است و می‌تواند با همکاری‌های آینده کامل تر گردد. از تمامی آنانی که در این راه یاریگر ما بودند، صمیمانه تشکر می‌کنیم اما لازم است درباره‌ی چگونگی و مراحل تهیه‌ی این مجموعه چند نکته بیان شود:

اول: منبع بسیاری از این مطالب، سینه‌های ارباب فرهنگ و هنر بوده است و مرجع و مأخذ مکتوب ندارد لذا گاهی در صحت تاریخ‌های آمده، تردیدهایی وجود دارد که سعی کردیم با پرسش‌ها و بررسی‌های متعدد، مطمئن‌ترین نظر را برگزینیم.

دوم: در بعضی موارد آن گونه که چشم‌یاری داشتیم؛ ما را یاری نکردند لذا اگر مطلبی با داشته و دانسته‌ی بزرگوار تفاوت دارد می‌پذیریم. البته کوتاهی از ما نیست، کم لطفی‌ها، مسبب آن بوده است.

سوم: برای آنان که در این مجموعه از آن‌ها نامی برده شده است و امروز چهره در نقاب خاک کشیده اند؛ طلب آموزش و مغفرت داریم. زود باشد که ما هم به دنبال آن‌ها راهی شویم، که ما هم از شدگانیم.

چهارم: در این مجموعه بسیاری از مطالب نیامده است و هنرآفرینانش چشم به راهند. این‌شاء الله در جلدهای بعدی آن مطالب را می‌آوریم.

در پایان بر خویش فرض می‌دانم از کارکنان کتابخانه‌ی علامه طباطبایی شهرضا خانم‌ها فاطمه پور خاقان، فروزنده ایرانفر، سمیه السادات میر محمدی تشکر نمایم که در همکاری با

این جانب از هیچ تلاشی دریغ نداشتند. خدایشان توفیق دهد.

گر پاره دفتری به جهان یادگار ماست

آتش مزن که آینده‌ی روزگار ماست

با چشم بسته نکبت گل را توان شنید

آن جا که بوی عشق شنیدی مزار ماست^۱

احمد رضا صیادی

مسئول کارگروه فرهنگ و هنر شهرضا

www.ketab.ir